

DE BUITENPLAATS → P. 104

MENS – AARDE – WERELD

9

WORLD STRESS PAINTING

21

POSTCODESERIE

49

TONDO MONDO – TONDO MARTE

77

HOME-MADE SERIE

85

PHOEBUSSERIE

113

AFBEELDINGSLIJST

152

Dank

De tentoonstelling *Olphaert den Otter – Aarde en Wereld*, en het gelijknamige boek konden worden gerealiseerd door de toekenning van de eerste Agnes van den Brandeler Prijs voor middelgrote musea aan Museum Belvédère. De prijs werd toegekend door de Agnes van den Brandeler Stichting. De stichting beheert de artistieke nalatenschap van jonkvrouwe Agnes van den Brandeler (1918-2003).

Colofon

Deze publicatie verscheen bij de tentoonstelling *Olphaert den Otter – Aarde en Wereld*, te zien in Museum Belvédère, Heerenveen-Oranjewoud, van 2 oktober 2020 t/m 31 januari 2021.

Samenstelling Olphaert den Otter
Tekst Sandra Smets
Redactie Meta Goossen
Fotografie Olphaert den Otter en Marijn de Jong
Vormgeving Gert Jan Slagter
Druk Van der Eems, Heerenveen
Bindwerk Abbringh, Groningen
Uitgave Museum Belvédère i.s.m. Uitgeverij Noordboek

ISBN 978 90 5615 676 3

© Museum Belvédère, Olphaert den Otter, Sandra Smets

www.museumbelvedere.nl
www.noordboek.nl

Afbeelding voorzijde:
Detail van *Tondo Mondo*, p. 78-79

Afbeelding achterzijde:
Detail van *Tondo Mondo Verso*, p. 82-83

In 2018 werd Museum Belvédère de eerste Agnes van den Brandeler Prijs toegekend voor het projectvoorstel *Olphaert den Otter – Aarde en Wereld*. De prijs werd uitgeschreven door de Agnes van den Brandeler Stichting ter ondersteuning van middelgrote musea en projecten waarin een bijzonder kunstenaarschap breed voor het voetlicht wordt gebracht. De toekenning stelde het museum in staat een lang gekoesterde wens, een grote tentoonstelling te wijden aan het werk van Den Otter, in te lossen én bood de kunstenaar de mogelijkheid zijn ambitieus thematisch projectplan in samenwerking met het museum ten uitvoer te brengen.

Olphaert den Otter werd in 1955 te Poortugaal geboren, woont en werkt in Rotterdam, behoort tot de belangrijkste beeldend kunstenaars van ons land en is een veel gevraagd exposant in binnen- en buitenland. Museum Belvédère beschouwt het dan ook als een voorrecht dat het de eerste grote overzichtsexpositie van zijn werk mag organiseren. De relatie tussen het museum en de kunstenaar gaat terug tot 2010, toen hij met Henri de Haas, Raquel Maulwurf en Renie Spoelstra deelnam aan de expositie *Beroerd Landschap*. Bij die gelegenheid toonde Den Otter de uit vier schilderijen bestaande serie *De Elementen* en het monumentale schilderij *De Buitenplaats*. Liet de schilder in *De Elementen* natuur- en menselijk geweld vernietigend razen over landschappen en steden, in *De Buitenplaats* koos hij voor de veront-rustende stilte achteraf. Het schilderij, dat ook in *Aarde en Wereld* is opgenomen, vormde het sluitstuk van een omvangrijk project waarin Den Otter, naar het werk van bekende en onbekendere meesters, eenvoudige bouwsels schilderde tegen landschappelijke achtergronden. De schamele onderkomens die de indruk wekten van laatste schuilplaatsen waren van mensen verlaten. Tezamen vormden de gepresenteerde schilderijen een even bondige als krachtige samenvatting van Den Otters visie op mens, wereld en aarde, in het bijzonder de invloed van menselijk handelen op zijn leefomgeving. Dit hoofd-thema in zijn schilderkunst werd dan ook het uitgangspunt voor het project *Aarde en Wereld*. De tentoonstelling omvat een overzicht van het rijke oeuvre van de kunstenaar, alsmede schilderijen die hij speciaal voor het project vervaardigde.

Museum Belvédère legt in zijn beleid een bijzondere aandacht aan de dag voor landschapschilderkunst en toonde in dat verband Den Otters werk onder meer in de tentoonstellingen *Beroerd Landschap* (2010) en *Oase*

Oranjewoud – natuur en focus (2018). Het zocht met zijn werk vooral ook het contrast met de meer poëtische, abstracte landschapschilderkunst die het veelvuldig presenteert en tot zijn vaste waarde rekent; het melancholische werk van onder anderen Jan Mankes, Sjoerd de Vries, Anke Roder, Jan Snijder en Marije Bouman. De uitgesproken schilderijen van Den Otter lieten *juist* in het museum van ‘de gevoelige toon’ zien hoe het landschap door de mens kan worden gecorrumpeerd, bezoedeld en geschonden.

In een decennium waarin de discussies omtrent klimaat – in het bijzonder de menselijke invloed op desastreu-se klimaatverandering – op het scherpst van de snede worden gevoerd, lijkt de urgentie van Den Otters werk alleen maar toegenomen. Zonder harde commentaren laat de kunstenaar zien, maakt hij voelbaar, put hij uit de rijke tradities van schilderkunst, filosofie en literatuur en legt hij verbindingen tussen vroeger, nu en later. En hij weet met zijn beheersing van schildertechnieken, zijn gevoel voor compositie, kleur en enscenering, het kijken gespannen te houden.

De ondersteuning van de Agnes van den Brandeler Stichting maakte het ons en de kunstenaar mogelijk het project in optimale vorm uit te werken. Wij zijn de stichting, die de artistieke nalatenschap van jonkvrouwe Agnes van den Brandeler (1918-2003) beheert, buitengewoon erkentelijk en hopen dat het project *Olphaert den Otter – Aarde en Wereld* de toon mag zetten voor een rijke traditie. Voorts wil ik al diegenen danken die in welke vorm dan ook betrokken zijn geweest bij het project, in het bijzonder Sandra Smets voor haar tekstbijdrage aan dit boek, Gert Jan Slagter voor de bijzondere vormgeving ervan en Marijn de Jong voor het foto- en videoproject dat hij in aansluiting op de hoofdtentoonstelling realiseerde. En tot slot wil ik Olphaert den Otter danken voor zijn bevoegenheid, de kennis die hij met ons deelde en de wijze waarop hij het project samen met ons uitdiepte.

Agnes van den Brandeler schilderde in bescheidenheid en was voortdurend op zoek naar zingeving in een wereld waarin ze zich soms ontheemd voelde. Als er al een connectie is met Olphaert den Otter, dan schuilt deze in eenzelfde behoefte aan troost en geborgenheid, eenzelfde hang naar vaste culturele waarden en geestelijke rijkdom, eenzelfde belangstelling voor de eeuwenoude tradities van het schildersvak.

Han Steenbruggen

CARE → P. 29

CURE → P. 29

BABEL → P. 30

ELEMENTEN | VUUR → P. 40

PAOLO E FRANCESCA → P. 39

PHALLUS IMPUDICUS

FLASH